

Instytut Pamięci Narodowej

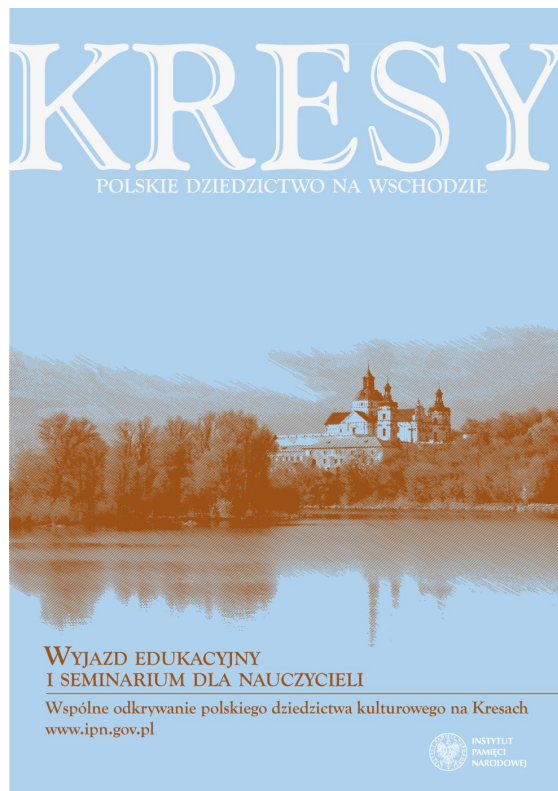
<https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/szkolenia-dla-nauczycie/inne-szkolenia/80577,Kresy-polskie-dziedzictwo-na-wscho-dzie-Seminarium-dla-nauczycieli-1926-pazdziern.html>
20.04.2024, 11:14

**Kresy - polskie dziedzictwo na wschodzie.
Seminarium dla nauczycieli - 19-26 października
2019**

W dniach 19–26 października 2019 r. Biuro Edukacji Narodowej IPN organizuje seminarium wyjazdowe dla nauczycieli na dawne polskie Kresy. Trasa pierwszej edycji seminarium prowadzi w wyjątkowe miejsca na Podolu.

Kraina ta zajmuje ważne miejsce w polskiej historii i kulturze. W przedrozbiorowej Polsce była regionem o kluczowym znaczeniu strategicznym z racji urodzajnych gleb (Polska bogaciła się na handlu zbożem) oraz sieci twierdz, broniących kraj przed najazdami Tatarów i Turków. Kamieniec Podolski był jednym z dziesięciu miast, posiadających prawo wyboru króla w czasach wolnej elekcji i stanowił najważniejsze centrum kultury polskiej na południowo-wschodnich ziemiach Rzeczypospolitej. Winnica i Płoskirów – dziś największe miasta Podola – były miastami królewskimi Korony Królestwa Polskiego. Na Podolu posiadłości miały polskie rody magnackie: Zamoyscy, Radziwiłłowie, Ostrogscy, Potoccy, Koniecpolscy, Lubomirscy, Sieniawscy, Czartoryscy. W Barze 29 lutego 1768 r. została zawiązana konfederacja barska w obronie wiary katolickiej i niepodległości Rzeczypospolitej.

Współcześnie Polacy wciąż zamieszkują Podole – zarówno po ukraińskiej, jak i mołdawskiej stronie granicy. Rybnica jest jednym z głównych skupisk Polaków w Mołdawii. W obwodzie winnickim Ukrainy według spisu powszechnego z 2001 roku mieszka 3794 Polaków. W obwodzie chmielnickim, którego środkowa i południowa część leżą na Podolu, mieszka 23 005 Polaków.

Celem seminarium jest zapoznanie uczestników z najnowszymi działaniami edukacyjnymi BEN, nawiązanie przez nauczycieli kontaktów z Polakami żyjącymi na Wschodzie oraz kultywowanie pamięci o polskich Kresach.

Zapraszamy do śledzenia relacji na Facebooku: <https://www.facebook.com/eduipn>

19 i 20 października: Tywrów, Winnica

Przy zachodzie słońca nad rzeką Boh w Tywrowie rozpoczęło się seminarium dla nauczycieli oraz objazd edukacyjny po historycznych miejscach na Podolu. Tywrów i klasztor dominikanów są przez 5 kolejnych dni bazą noclegową wyprawy na Kresy.

Po niedzielnej mszy świętej w Winnicy w kościele kapucynów odbyło się spotkanie z nauczycielami i rodakami na Podolu. Spotkanie, które było niezwykłą okazją do wymiany doświadczeń dydaktycznych, pełne było rodzinnej atmosfery. Zgromadzonych gości przywitani dyrektor Biura Edukacji Narodowej Adam Hlebowicz, wicekonsul Joanna Szeliga oraz przedstawicielka nauczycieli na Ukrainie Julia Griaznowa. Dyrektor Hlebowicz przedstawił najnowsze działania i programy edukacyjne IPN, a nauczyciele z Ukrainy opowiedzieli o swoich problemach i sukcesach w nauczaniu młodzieży. Po spotkaniu ojciec Józef Chrome oprowadził nauczycieli z Polski po klasztorze i jego podziemiach.

Wieczorem 20 października w Tywrowie pracownicy Biura Edukacji i uczestnicy seminarium zagrali w „Niepodległą”, kresowy „Znaj Znak” oraz najnowszą grę o Polskim Państwie Podziemnym.

Seminarium dla nauczycieli na Kresach - Rzeka Boh, 19 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Uczestnicy seminarium dla nauczycieli na Kresach - nad rzeką Boh, 19 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla nauczycieli na Kresach - Tywrów, 19 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla nauczycieli na Kresach - Winnica, 20 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla nauczycieli na Kresach - Winnica, 20 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla nauczycieli na Kresach - Winnica, 20 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla

Seminarium dla

Seminarium dla

nauczycieli na Kresach
- Winnica, 20
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Tablica ku czci
Marszałka Józefa
Piłsudskiego - Winnica,
20 października 2019.
Fot. Mateusz Marek
(IPN)

nauczycieli na Kresach
- Winnica, 20
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Upamiętnienie ofiar
egzekucji NKWD na
byłym cmentarzu
rzymskokatolickim w
Winnicy - Winnica, 20
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

nauczycieli na Kresach
- Winnica, 20
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla
nauczycieli na Kresach
- Tywrów, 20
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla
nauczycieli na Kresach
- Tywrów, 20
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla
nauczycieli na Kresach
- Tywrów, 20
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

21 i 22 października: Szarogród, Bar, Tulczyn

21 października uczestnicy seminarium odwiedzili Szarogród. Miasteczko liczy około 7 tys. mieszkańców. W latach 1955–1958 proboszczem parafii w szarogrodzkim kościele św. Floriana był Antonii Chomicki, niezwykle oddany kapłan zwany „prymasem Wyszyńskim Ukrainy”. Kościół św. Floriana ufundował w 1585 r. Jan Zamoyski i jego portret do dziś wisi w zakrystii. Ojciec Rafał opowiedział o historii swojej rodziny i polskich korzeniach, a także o trudach duszpasterstwa na Ukrainie.

W miasteczku znajduje się również dobrze zachowana synagoga w stylu mauretańskim.

„Bar wzięty”. Tego samego dnia po południu nauczyciele z Polski dotarli do Baru, gdzie w Domu Polskim zostali przywitani przez młodzież, nauczycieli i Polaków mieszkających w Barze.

Po zamku, w którym Zagłoba ukrył przed Bohunem Helenę, nic nie zostało, jedynie kilka kamieni i wał obronny. Z wałów zamku można podziwiać malowniczą rzekę Rów oraz kościół św. Anny i klasztor karmelitów, obecnie benedyktynek, w którym w 1768 r. podpisano akt zawarcia konfederacji barskiej.

Spotkanie w Domu Polskim w Barze - 21 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Spotkanie w Domu Polskim w Barze - 21 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Spotkanie w Domu Polskim w Barze - 21 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla nauczycieli na Kresach - 21 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Widok na klasztor benedyktynek w Barze - 21 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Bar - widok na malowniczą rzekę Rów - 21 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Kościół św. Anny w Barze - 21 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla nauczycieli na Kresach - 21 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

22 października uczestnicy seminarium udali się do Tulczyna, siedziby rodu Potockich. Pałac w Tulczynie jest jednocześnie świadectwem wielkości, ale i upadku Rzeczypospolitej. Tu spotykali się targowiczanie i tu zapadły najważniejsze decyzje o podziale oraz rozbiorach Polski.

Nauczyciele odwiedzili także grób polskiego poety Stanisława Trembeckiego, odbudowywany kościół katolicki św. Stanisława oraz kościół dominikanów - obecnie sobór Narodzenia Pańskiego.

Tego samego dnia po powrocie do Tywrowa z uczestnikami seminarium spotkał się konsul generalny RP w Winnicy Damian Ciarciński. Wieczorem ojcowie kapucyni oprowadzili uczestników po martyrologium kościoła mozolnie odbudowywanego z gruzów.

Przy grobie poety
Stanisława
Trembeckiego -
Tulczyn, 22
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Pałac Potockich w
Tulczynie - 22
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Napis na płycie grobu:
Stanisław Trembecki
1739-1812. Wypitny
polski poeta - Tulczyn,
22 października 2019.
Fot. Mateusz Marek
(IPN)

Seminarium dla
nauczycieli na Kresach
- 22 października 2019.
Fot. Mateusz Marek
(IPN)

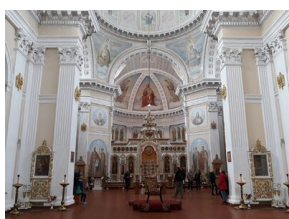
Omentarz w Tulczynie -
22 października 2019.
Fot. Mateusz Marek
(IPN)

Pałac Potockich w
Tulczynie - 22
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Seminarium dla
nauczycieli na Kresach
- 22 października 2019.
Fot. Mateusz Marek
(IPN)

Seminarium dla
nauczycieli na Kresach
- 22 października 2019.
Fot. Mateusz Marek
(IPN)

Seminarium dla
nauczycieli na Kresach.
Spotkanie z konsulem
generalnym RP w
Winnicy Damianem
Ciarciańskim - 22
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

23 i 24 października: Humań, Berdyczów

23 października wyprawa edukacyjna nauczycieli skierowała się do Humania, gdzie lata swej młodości spędził Aleksander Kamiński, autor „Kamieni na szaniec”. Na obrzeżach miasteczka znajduje się park Zofiówka, zbudowany dla Zofii Potockiej - trzeciej żony Szczęsnego Potockiego. Park zaaranżowano w stylu romantycznym, a w czasach świetności rośło w nim ponad 500 gatunków drzew z całego świata.

W miasteczku funkcjonuje tylko jedna organizacja „Ognisko”, skupiająca garstkę Polaków mieszkających w Humanii. Kościół katolicki Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny obecnie jest własnością miasta i znajduje się w nim miejska galeria sztuki.

Po dziś dzień zachowała się większość budynków

klasztoru bazylianów, którego podziemia zwiedzili uczestnicy seminarium.

W parku Zofiówka, –
Humań, 23
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

W parku Zofiówka, –
Humań, 23
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

W parku Zofiówka –
Humań, 23
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

W parku Zofiówka, –
Humań, 23
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Kościół katolicki
Wniebowzięcia
Najświętszej Maryi
Panny, obecnie galeria
sztuki – Humań, 23
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Kościół katolicki
Wniebowzięcia
Najświętszej Maryi
Panny, obecnie galeria
sztuki – Humań, 23
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

W podziemiach
klasztoru bazylianów –
Humań, 23
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

W podziemiach
klasztoru bazylianów –
Humań, 23
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

W Humaniu został pochowany rabin Nachman z Braclawia, jeden z przywódców hasydzkich. Do jego grobu pielgrzymują Żydzi z całego świata, a w miasteczku można poczuć dawną atmosferę wielonarodowej I Rzeczypospolitej.

Do Humania pielgrzymują Żydzi z całego świata - 23 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Do Humania pielgrzymują Żydzi z całego świata - 23 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Do Humania pielgrzymują Żydzi z całego świata - 23 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

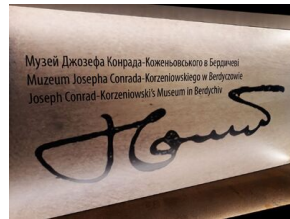
Następnego dnia nauczyciele udali się do Berdyczowa, gdzie zwiedzili klasztor karmelitów bosych z XVII w., ufundowany przez Janusza Tyszkiewicza, oraz Muzeum Józefa Conrada-Korzeniowskiego, mieszczące się w jednym z budynków klasztoru. W klasztorze przebywał ojciec Marek Jandołowicz, duchowy przywódca konfederatów barskich. Przy klasztorze funkcjonuje polska szkoła sobotnia, do której uczęszcza 150 uczniów.

Klasztor karmelitów bosych w Berdyczowie - 24 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

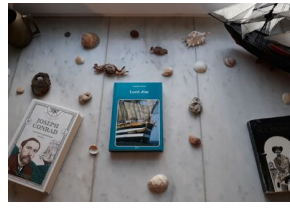
W Muzeum Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Berdyczowie - 24 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

W Muzeum Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Berdyczowie - 24 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

W Muzeum Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Berdyczowie - 24 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

W Muzeum Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Berdyczowie - 24 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

W Muzeum Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Berdyczowie - 24 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Klasztor karmelitów bosych w Berdyczowie - 24 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

25 i 26 października: Latyczów, Międzybóż, Nowokonstantynów

Ostatnie dni seminarium uczestnicy spędzili w Latyczowie, w klasztorze dominikanów, gdzie znajduje się słynący łaskami obraz Matki Bożej Latyczowskiej. Po parafii i okolicach uczestników seminarium oprowadził proboszcz Adam Przywuski - kustosz sanktuarium Matki Bożej. Klasztor w 1935 r. był świadkiem czystek stalinowskich, a w jego katakumbach spoczywają setki ofiar totalitarnego państwa.

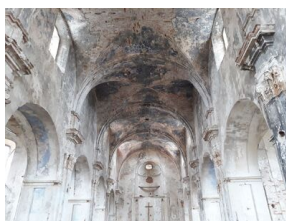
Na cmentarzu parafialnym znajduje się zbiorowa mogiła żołnierzy - bohaterów wojny polsko-bolszewickiej.

Seminarium dla nauczycieli na Kresach - Latyczów, 25-26 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Cmentarz w Latyczowie - 25 października 2019. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Ruiny kościoła św. Trójcy w Międzybóżu. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Ruiny kościoła św. Trójcy w Międzybóżu. Fot. Mateusz Marek (IPN)

Zbiorowa mogiła żołnierzy poległych w Latyczowie w 1920 roku. Fot. Mateusz Marek (IPN)

W Międzybóżu uczestnicy zwiedzili zamek i ruiny kościoła św. Trójcy. Kościół wysadzili w powietrze komuniści w latach 50. XX w. Miasto w XVI wieku należało do rodziny Sieniawskich, a od 1731 r. - do Czartoryskich. W zamku w 1790 r. stacjonował Tadeusz Kościuszko, a obecnie mieści się tu Muzeum Wielkiego Głodu na Ukrainie.

Nowokonstantynów to mała wioska należąca do latyczowskiej parafii, w której niegdyś przy kościele św. Anny funkcjonowała polska szkoła. Obecnie budynki są w ruinie i tylko dzięki determinacji księdza Adama udało się uregulować ich formalną przynależność do kościoła.

Kościół św. Anny w
Nowokonstantynowie.
Fot. Mateusz Marek
(IPN)

Muzeum Wielkiego
Grodu na Ukrainie -
Międzybóż, 26
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Muzeum Wielkiego
Grodu na Ukrainie -
Międzybóż, 26
października 2019. Fot.
Mateusz Marek (IPN)

Dziś Podole to kraina kontrastów, gdzie nowe budynki stoją obok starych chałup. W miastach obok siebie mieszkają Ukraińcy, Polacy i Żydzi. Czas nie zatrzymał się w miejscu, wielu młodych ludzi wyjechało za granicę w poszukiwaniu lepszego życia. Tylko dzięki charyzmie i oddaniu swej pracy udaje się polskim księżom zachować tradycję i kulturę na ziemiach od dawna nie leżących w granicach Rzeczypospolitej. To oni dbają o dusze tych, którzy zostali, ale także o pamięć o tych, którzy odeszli.

Po odśpiewaniu pieśni konfederatów barskich oraz rozdaniu certyfikatów dyrektor Biura Edukacji Narodowej Adam Hlebowicz uroczyście zamknął pierwszą edycję seminarium dla nauczycieli „Kresy – polskie ziemie wschodnie”.

Zakończenie
seminarium dla
nauczycieli na Kresach
- 26 października 2019.
Fot. Mateusz Marek
(IPN)

Podczas seminarium nauczyciele poznawali prawdziwą historię Kresów i ciągle zamieszkujących Podole Polaków.